

► 13 - 10/2020

საზოგადოების ქონების მითვისებით მიყენებული ზიანის ანაზღაურება

მსესხებელი კომპანიის პარტნიორების მიერ სესხის თანხის მითვისება აფუძნებს გამსესხებლის ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნას კომპანიის პარტნიორების მიმართ.

(ავტორის სახელმძღვანელო წინადადება)

სისხლის სამართლის კოდექსის 182-ე მუხლი სკ-ის 408, 992-ე მუხლები

უზენაესი სასამართლოს 2020 წლის 24 თებერვლის განჩინება № ას-1790-2019

I. ფაქტობრივი გარემოებები

კომპანიამ მიიღო სესხი მოსარჩელისგან, რომელიც პარტნიორებმა პირად ინტერესებს მოახმარეს. კანონიერ ძალაში შესული გამამტყუნებელი განაჩენით პარტნიორები ცნობილი იყვნენ დამნაშავედ სისხლის სამართლის კოდექსის 182-ე მუხლით გათვალისწინებულ დანაშაულში. გამსესხებელმა სარჩელი აღძრა კომპანიის პარტნიორების წინააღმდეგ სესხის თანხის დაკისრების მოთხოვნით. მოპასუხებმა სარჩელი არ ცნეს.

II. სასამართლოს მსჯელობის შეჯამება

პირველი ინსტანციის სასამართლომ დააკმაყოფილა სარჩელი, რაც გაასაჩივრა ერთ-ერთმა მოპასუხემ. სააპელაციო სასამართლომ შედეგი უცვლელი დატოვა, რაც მოპასუხემ გაასაჩივრა და განმარტა, რომ სააპელაციო სასამართლოს უნდა განეხილა პასუხისმგებლობის გაჭოლვის საკითხი და დელიქტურ პასუხისმგებლობაზე მსჯელობა დაუსაბუთებელი იყო. საკასაციო სასამართლომ საჩივარი დაუშვებლად ცნო და მიუთითა, რომ კანონიერ ძალაში შესული გამამტყუნებელი განაჩენი წარმოადგენს არა პრეიუდიციული ფაქტის დამადასტურებელ დოკუმენტს, არამედ ერთ-ერთ მტკიცებულებას, რომელიც სასამართლომ კანონით დადგენილი

ზოგადი წესით უნდა შეამოწმოს. საქმის გარემოებების მიხედვით, გამამტყუნებელი განაჩენი შეუდავებელ მტკიცებულებად უნდა მიჩნეულიყო. საკასაციო სასამართლოს დასაბუთებით, მოსარჩელის მოთხოვნა დასაბუთებული იყო და გამომდინარეობდა სკ-ის 408, 992-ე მუხლებიდან.

III. კომენტარი

სასამართლო საქმეს მართებულად წყვეტს მოსარჩელის სასარგებლოდ, თუმცა ამას არასწორად ასაბუთებს. კომპანიის თანხების მითვისების გარე კრედიტორისთვის ზიანის მიყენებელ ფაქტად მიჩნევა ეწინააღმდეგება როგორც სასესხო, ისე საზოგადოებასა და მის პარტნიორებს შორის არსებული ურთიერთობის რეალურ შინაარსს. სესხის ხელშეკრულებით ნივთი მსესხებელს საკუთრებაში გადაეცემა და ამ უკანასკნელს არ ევალება ზუსტად იმავე ნივთის (ამ შემთხვევაში - იმავე კუპიურების) დაბრუნება. ამასთან, ის, თუ როგორ დაიხარჯება მენარმე სუბიექტისთვის სესხად გაცემული თანხა, სცდება გარე კრედიტორის ინტერესის სფეროს - სასამართლოს ამავე დასაბუთებით შეუძლია მსჯელობა იმაზეც, რომ, თუ კომპანია გაუმართლებლად რისკავს ინვესტიციებით, გამსესხებელი აღიჭურვება ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნით იმ პირებისადმი, ვინც არამოგებიან გადაწყვეტილებას მხარი დაუჭირა. ეს გაუმართლებელი შედეგია, რომელიც შლის ზღვარს საზოგადოების შიდა და გარე ურთიერთობებს შორის. მენარმე სუბიექტის პარტნიორთა არამართლზომიერი ქმედება (ამ შემთხვევაში - კომპანიის თანხების მითვისება) ზიანს აყენებს საზოგადოებას, ხოლო გარე კრედიტორს სამართლებრივი ბმა აკავშირებს მხოლოდ კომპანიასთან და არა მის პარტნიორებთან. ნებისმიერი სხვა გადაწყვეტა ეჭვქვეშ დააყენებდა კომპანიის სუბიექტუნარიანობას, რაც ქართული კანონმდებლობით ცალსახადაა გადაწყვეტილი მენარმე სუბიექტის ყველა ტიპის (ინდივიდუალური მენარმის გარდა) იურიდიულ პირად მიჩნევით (მენარმეთა შესახებ კანონის 2 III მუხლი). ის, რომ სისხლის სამართლის საქმეში, რომლითაც პარტნიორები

დამნაშავედ იქნენ ცნობილი, დაზარალებულად გამსესხებელი დასახელდა, არაფრის მთქმელია მოთხოვნის რეალური შინაარსისა და ადრესატის დადგენის მიზნებისთვის.

ერთადერთი ხერხი, რომლითაც შესაძლებელია გამსესხებლის პარტნიორების წინააღმდეგ მოთხოვნით აღჭურვა, მათი პასუხისმგებლობის შემზღვეველი საფარველის გაჭოლვაა, მოპასუხის მართებული პოზიციის მიხედვით, რაზედაც სასამართლოს არც ერთი ინსტანციის ფარგლებში არ უმსჯელია. საქმის გარემოებების მიხედვით, უნდა გამოყენებულიყო დაუშვებელი ხელყოფის (Existenzvernichtender Eingriff) ან სამართლებრივი ფორმის ბოროტად სარგებლობის კონსტრუქციები.¹ კომპანიის პარტნიორები დამნაშავედ იყვნენ ცნობილი სისხლის სამართლის კოდექსის 182-ე მუხლით გათვალისწინებულ დანაშაულში. მითვისების შემადგენლობა გულისხმობს მართლზომიერ მფლობელობაში არსებულ ქონებაზე დაუფლებას, რაც გამორიცხავს სამართლებრივი ფორმის ბოროტად გამოყენების კონსტრუქციის გამოყენებას, რადგან ამ შემთხვევაში პარტნიორებს საზოგადოების სახელით სესხი უნდა აეღოთ მისი დაუბრუნებლობის განზრახვით და შეზღუდული პასუხისმგებლობა გამოეყენებინათ ფარად გარე კრედიტორების მოთხოვნების წინააღმდეგ. ეს რომ ასე ყოფილიყო, სისხლის სამართლის საქმეში საზოგადოების პარტნიორთა ქმედება არ დაკვალიფიცირდებოდა მითვისებად, რადგან დაზარალებულის ნდობის მოპოვება მოტყუებით და მისივე ხელით ქონების დამნაშავეთა ფონდებში გადანაცვლება თაღლითობის შემადგენლობაა (სისხლის სამართლის კოდექსის 180-ე მუხლი).² ამდენად, მოცემულ გარემოებებში პასუხისმგებლობის საფუძველი იქნებოდა გაუმართლებელი ჩარევა საზოგადოების საქმეებში, რის შედეგადაც გარე კრედიტორთა მოთხოვნა წარმოდგებოდა სკ-ის 992-ე მუხლიდან, თუმცა იმ აუცილებელი დასაბუთებით, რომ ქონების საზოგადოებიდან

პარტნიორების პირად ფონდებში მიზანმიმართულმა გადადინებამ შეუძლებელი გახადა კრედიტორების დაკმაყოფილება კომპანიის ქონებიდან.³ ამ დოგმატური კონსტრუქციის გამოყენების სფერო დავინროებულია, რადგან წინააღმდეგ შემთხვევაში საფუძველი გამოეცლებოდა შპს-ის დაარსების მოტივაციას (პასუხისმგებლობის შეზღუდვისა და ინვესტიციის რისკის მინიმალიზაციის სურვილს), ამიტომ კრედიტორების მოთხოვნის საზოგადოების პარტნიორების წინააღმდეგ დაუსაბუთებლად მიმართვა როგორც დოგმატურად, ისე სამართალპოლიტიკურად გაუმართლებელი მიდგომაა.

ნინო ქავშაია

► 14 - 10/2020

სააპელაციო შესაგებლის წარუდგენლობის გამო დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გამოტანის დაუშვებლობა

1. პირველი ინსტანციით საქმეთა განხილვისათვის დადგენილი წესების გამოყენება არ ატარებს შეუზღუდავ ხასიათს, არამედ იგი შემოსაზღვრულია სააპელაციო სასამართლოში საქმისწარმოების არსითა და მიზნებით (საქმისწარმოების თავისებურებებით).

2. სააპელაციო სასამართლოში საქმის განხილვაზე საერთო წესების გავრცელება შეუძლებელია იმ ნორმებისაგან იზოლირებულად, რომლებიც განსაზღვრავენ სააპელაციო სასამართლოს არსსა და თავისებურებებს. წინააღმდეგ შემთხვევაში, პირველი ინსტანციის სასამართლოსათვის დადგენილი ნორმების ფართოდ გამოყენებას, შესაძლებელია, სააპელაციო ინსტანციის თავისებურების უგულებელყოფა მოჰყვეს. ეს კი ეწინააღმდეგება სააპელაციო სასამართლოს ქართული მოდელის არსს (არასრული აპელაცია).

¹ Schulz, Wasmeier, The Law of Business Organizations, 2012, 106.

² ლეკვეიშვილი, მამულაშვილი, თოდუა, სისხლის სამართლის კერძო ნაწილი (ნიგნი I), 2019, 498-ე და შემდგომი გვერდები.

³ Schulz, Wasmeier, The Law of Business Organizations, 2012, 106-107.